

**Commissie Toezicht Arrestantenzorg
Eenheid Zeeland-West-Brabant**

Jaarverslag 2015

1. Inleiding

Tot 2013 werd in de politieregio's Zeeland en Midden- en West-Brabant het toezicht op de arrestantenzorg verzorgd door de voormalige 'Commissies van Toezicht op de Cellencomplexen'. Hun toezicht beperkte zich tot de cellencomplexen en de rechtbanken.

Sindsdien houdt de 'Commissie van Toezicht op de Arrestantenzorg' (CTA) binnen de nieuwe regio Zeeland-West-Brabant toezicht op alle plaatsen waar de politie arrestanten insluit en/of verzorgt. Vergeleken met vóór 2013 is het aantal te bezoeken locaties van 5 á 6 uitgebreid met circa 20 politiebureaus. Tevens wordt de wijze waarop arrestanten worden vervoerd (de transportmiddelen) conform landelijke afspraken steeds meer punt van aandacht. De afstanden binnen de nieuwe regio zijn groot: hemelsbreed is de afstand van Westkapelle naar Oisterwijk meer dan 120 km!

De commissie hanteert voor de inspectiefrequentie de volgende eigen richtlijn:

Cellencomplexen: 2x per jaar
Rechtbanken en politiebureaus met ophoudkamers: 1x per jaar

De locaties verschillen op veel punten van elkaar. Voor een beter begrip van het jaarverslag biedt onderstaande tabel enig houvast:

Type	Aantal	Verblijf	Toezicht	Voorziening	Gebouwbeheer
Cellencomplex	3	meerdaags	arr.verzorger	cel	politie
Rechtbank	2	kantooruren	arr.verzorger	ophoudkamer	rechtbank
Politiebureau	21	max 6 uur +	verbalisant	ophoudkamer	politie

De inspecties werden uitgevoerd op basis van een landelijk ontwikkeld inspectieformat. Het format, alsmede de toelichting, erop zijn belangrijke hulpmiddelen bij het streven naar uniformiteit in de beoordeling. Het moet echter gezegd, dat commissieleden in sommige gevallen niet ontkwamen aan het geven van eigen interpretaties, met name omdat bij bepaalde items een normstellend kader ontbreekt. Dit is een punt dat verder ontwikkeld zal moeten worden in ruggespraak met het zogenaamde Landelijk Centrum van de CTA's. Het (nadelige) effect van de eigen interpretaties liet zich overigens het meest voelen bij de ophoudkamers, aangezien de CTA daar inspecteerde met 2 leden tegenover 3 á 4 bij de grotere locaties.

In het statistisch overzicht dat in de bijlagen is opgenomen is met percentages aangegeven hoe vaak bij een inspectie een item werd gescoord als OK en NIET OK. Een onderscheid is gemaakt tussen de politiebureaus met ophoudkamers en de grotere locaties als cellencomplexen en rechtbanken. Bij de berekening zijn correcties gemaakt voor niet-plausibele gegevens, bijvoorbeeld als een item niet van toepassing bleek, of als misinterpretatie kennelijk een rol speelde, of als aan een item niet werd toegekomen.

De commissie kijkt uit naar de reactie van de politie op de door haar gerapporteerde punten.

Wil van der Putten, voorzitter.

2. De Commissie

Taak

De Commissie Toezicht Arrestantenzorg (hierna genoemd CTA of de commissie) heeft, conform artikel 24 van het Besluit Beheer Politie, tot taak toezicht te houden op de arrestantenzorg, gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg. Jaarlijks voor 1 maart brengt zij rapport uit over haar werkzaamheden en bevindingen over het voorafgaande jaar.

Samenstelling

De CTA van de eenheid Zeeland-West-Brabant heeft in 2015 een aantal personele wijzigingen ondergaan. Daarnaast is per 1 juli 2015 de nieuwe Regeling Toezicht Arrestantenzorg van kracht, wat tot gevolg heeft gehad dat alle leden van de commissie herbenoemd zijn door de minister (voorheen benoemde de korpschef) op gezamenlijke aanbeveling van de regioburgemeester en hoofdofficier van justitie. De regioburgemeester heeft voor de aanbeveling de 39 burgemeesters van de eenheid gehoord. De commissie bestond in 2015 uit de volgende leden:

<u>Naam</u>	<u>Benoemd tot</u>	<u>Termijn</u>	<u>Rol</u>
dhr. W.J.M. van der Putten	01-06-2015	2 ^e	Voorzitter - wnd Vz / adviseur
dhr. A.M. Schouten	25-05-2015	-	lid
dhr. M.K. Dieleman	25-05-2015	-	lid
dhr. P.A. van den Ouden	31-05-2019	1 ^e	Voorzitter m.i.v. '16
mw. S.M.E. Van Fraaijenhove v.d. Maas	14-03-2019	2 ^e	Plv Vz m.i.v. '16
dhr. H.J. Groenewegen	23-03-2017	2 ^e	lid
dhr. G.B.W.M. Wensing	07-04-2018	2 ^e	lid
mw. M.C.J.A. Konings	01-09-2018	1 ^e	lid
dhr. B. van der Linden	01-09-2018	1 ^e	lid
mw. K.T. Habets	31-05-2019	1 ^e	lid
dhr. T.J.M. Ruikes	31-05-2019	1 ^e	lid
mw. T.P. Sebus-Segers	31-05-2019	1 ^e	lid

Werkwijze

In navolging van de werkwijze zoals ingevoerd in 2014, is ook dit jaar op uniforme wijze gewerkt aan de hand van een vastgesteld (landelijk ontwikkeld) inspectieformat. Zowel de ophoudkamers (20 inspecties) als de cellencomplexen en rechtbanken (8 inspecties) zijn in 2015 bezocht en geïnspecteerd. Daarnaast is de commissie 4 keer bij elkaar gekomen voor een kwartaalvergadering, enerzijds om de diverse verslagen te bespreken en vast te stellen, anderzijds om de werkwijzen af te stemmen, mede gelet op de toename van het aantal te inspecteren objecten. De afzonderlijke inspectieverslagen zijn niet bij dit jaarverslag gevoegd¹.

¹ Inspectieverslagen zijn opvraagbaar bij secretaris mw. S. van Bavel (politie Zeeland-West-Brabant).

3. Bevindingen

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van de commissie uiteengezet, waarbij de volgorde van het gebruikte inspectieformat is aangehouden. In de bijlagen van dit jaarverslag is een statistisch overzicht opgenomen. Er is een onderscheid gemaakt in ophoudkamers (totaal 21 locaties, waarvan er 20 geïnspecteerd zijn²) en cellencomplexen en rechtbanken (5 locaties die in totaal 8 keer geïnspecteerd zijn³).

3.1 Werkgroep

De commissie is verheugd te constateren dat naar aanleiding van het jaarverslag 2014 binnen de politie Zeeland-West-Brabant een werkgroep is opgericht die met de uit het jaarverslag voortvloeiende aandachtspunten aan de slag is gegaan. Gedurende het jaar 2015 heeft de commissie gemerkt dat de vorderingen van de werkgroep vruchten beginnen af te werpen en langzaam zichtbaar is geworden dat er daadwerkelijk stappen zijn gezet. De commissie is echter ook van mening dat er nog steeds (terugkerende) punten zijn die voortdurende aandacht verdienen, zoals uit onderstaande bevindingen blijkt. Daarnaast benadrukt de commissie met klem dat reacties van teamchefs op hun inspectierapporten minder lang moeten uitblijven. Een redelijke termijn voor zo'n reactie is ons inziens 4 weken.

3.2 Inspectiepunten

Ontvangst, rondleiding en bezetting

Ophoudkamers

Over het algemeen is de ontvangst van de commissie op de bureaus correct en vriendelijk. Bij 3 (van de 20) inspecties van ophoudkamers was men niet op de hoogte van het bestaan van de CTA, met als gevolg dat toelating van de commissie flinke vertraging opleef. Let wel, de CTA hoort ongehinderd toegang te verkrijgen.

Cellencomplexen en rechtbanken

In alle gevallen was de ontvangst correct en vriendelijk.

Huisvesting / vervoermiddelen

Ophoudkamers

Uit de inspecties van de ophoudkamers blijkt dat een aantal inspectiepunten verbeterd zijn vergeleken met het voorgaande jaar. Slechts enkele locaties uitgezonderd wordt op hygiëne beter gescoord, evenals op werking van de intercom en het aangeven van de vluchtroute. Net als in 2014 wordt een aantal keer aangegeven dat er rondslingerende zaken rondom de ophoudkamers zijn.

Op het gebied van suïcidepreventie wordt op enkele locaties negatief gescoord, omdat daar de scharnieren van de deuren aan de binnenkant zijn bevestigd, naar is gebleken een potentieel risico in het kader van suïcidepreventie. Op andere locaties daarentegen, waar ook de scharnieren aan de binnenkant zijn bevestigd, werd dit niet negatief gescoord. De verklaring hiervoor is grotendeels te vinden in de inleiding van dit jaarverslag, namelijk vanwege het ontbreken van een normstellend kader.

Evenzo werden op enkele locaties betonnen zitblokken in de ophoudkamers gesignaleerd, die zo op het oog gevaarlijk zouden kunnen zijn, omdat een arrestant zich hieraan gewild of

² De ophoudkamers op de locatie Zierikzee zijn niet geïnspecteerd dit jaar.

³ Te weten: Torentijd Middelburg (2 keer), Mijkenbroek Breda (2 keer), Ringbaan West Tilburg (2 keer), rechtbank Middelburg (1 keer) en rechtbank Breda (1 keer).

ongewild ernstig kan verwonden. Echter werd dit bij andere locaties met eenzelfde voorziening weer niet opgemerkt.

De hygiëne rondom de oogdouches (afgedekt zijn) en de registratie daarvan blijven een punt van aandacht bij de ophoudkamers. In de helft van de gevallen wordt deze negatief gescoord. In de meeste gevallen betrof dit het niet afdekken van de oogdouche met kleppen en in een aantal gevallen betrof het de afwezigheid van de registratie van het doorspoelen. Dit laatste is een formeel punt en geen inhoudelijk oordeel, aangezien de politie het onderhoud van de oogdouches juist heeft verbeterd door het te centraliseren bij de facilitaire dienst: met als nadelige bijkomstigheid dat de CTA op locatie hier geen controle meer op heeft. Daarnaast wordt de locatie van de oogdouche een aantal keer als ongelukkig bestempeld (bijvoorbeeld in een garage of zelfs in een kast met losliggende spullen, waaronder schoonmaakartikelen en een schaar).

Cellencomplexen en rechtbanken

Over het algemeen zijn de bevindingen met betrekking tot huisvesting in de cellencomplexen en rechtbanken goed en als men deze vergelijkt met 2014 is er zeker sprake van verbeteringen op bijvoorbeeld de inspectiepunten ventilatie en hygiëne. Er wordt lager gescoord op registratie van de oogdouches, uitsluitend omdat in één cellencomplex de oogdouche bleek te zijn weggehaald, naar eigen zeggen omdat deze niet of nauwelijks wordt gebruikt, afgezet tegen het nadeel van frequent onderhoud. Indien nodig kan gebruik worden gemaakt van speciale spoelflessen die men in voorraad heeft. De commissie is van mening dat deze flessen niet even effectief zijn als oogdouches, omdat deze zijn bedoeld voor gebruik tijdens transport (en/of op straat)⁴.

Veiligheid

Ophoudkamers

Een terugkerend aandachtspunt (2013 én 2014) heeft betrekking op het bedrijfsnoodplan/calamiteitenplan. Op meer dan de helft van de ophoudkamerlocaties is geconstateerd dat men onbekend is met het bestaan of de locatie van een bedrijfsnoodplan, of en wanneer een ontruimingsoefening was gehouden en of daarvan een evaluatieverslag was (en de locatie ervan). Kortom, áls het al op orde was, konden we dat tijdens onze inspecties vaak niet controleren.

Daarnaast blijft de commissie constateren dat vrijwel alle bureaus niet kunnen garanderen dat altijd een BHV'er aanwezig is. Inmiddels zet de CTA bij dit controlepunt zelf wel wat vraagtekens. Of 24-uurs aanwezigheid van een BHV'er wel een vereiste is voor de bureaus verdient ons inziens nader onderzoek (naar regelgeving of normstellend kader).

Cellencomplexen en rechtbanken

Bij de cellencomplexen en rechtbanken zijn de bevindingen van de commissie positief als het gaat om veiligheid.

Verzorging/bejegening

Ophoudkamers

De registratie, het opbergen en laten tekenen door de verdachte met betrekking tot ingenomen zaken wordt door de commissie op een relatief groot deel van de bureaus nog steeds als onvoldoende beoordeeld, omdat hier op de locaties met ophoudkamers nog altijd op verschillende wijzen mee wordt omgegaan. Hierdoor heeft de commissie geen garantie dat dit altijd goed gaat.

⁴ Door de directie van Torentijd wordt in samenspraak met de politie bekeken of de oogdouche terug kan worden geplaatst en voor wiens rekening het onderhoud komt. Bij de rechtbank in Breda ontbraken de afdekkleppen op de oogdouche, echter zijn deze inmiddels besteld en in gebruik genomen.

Met betrekking tot het inspectiepunt 'toepassen bijzondere (camera-)observatie' heeft de commissie op 5 bureaus camera's aangetroffen, namelijk op de Ringbaan-Zuid, in Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen.

Nog afgezien van de besluitvorming en ratio om in deze locaties camera's te plaatsen, constateert de commissie dat hier niet in alle gevallen consequent de beslissing om cameratoezicht te houden door een hulpofficier van justitie wordt genomen dan wel dat toepassing ervan altijd aan de arrestant wordt meegedeeld.

Ten aanzien van het bewaren en verstrekken van medicijnen constateert de commissie bij de ophoudkamers een verbetering ten opzichte van vorig jaar. Op twee locaties bleken echter (nog steeds) de verbanddozen niet in orde (incompleet of houdbaarheidsdatum van producten verlopen).

Cellencomplexen en rechtbanken

Een positieve ontwikkeling bij de cellencomplexen is dat de commissie dit jaar vaker constateerde dat huisregels in voldoende talen aanwezig zijn en ook daadwerkelijk worden uitgereikt. De locaties waar dit nog niet gangbare praktijk is geworden, behoeven aandacht.

In het vorige jaarverslag is door de commissie aangegeven dat de inschakeling van de GGZ-arts moeizaam verliep op de cellencomplexen. De commissie heeft daar dit jaar op alle locaties wederom navraag naar gedaan. Daar zijn weliswaar geen negatieve scores uit voort gekomen (de verantwoordelijkheid ligt immers niet uitsluitend bij de politie), maar de commissie signaleert nog steeds dat onze rondleiders zelden echt tevreden zijn hierover.

Ook de medicijnverstrekking binnen cellencomplexen door arrestantenverzorgers aan ingeslotenen werd – in aansluiting op de constatering door de Inspectie V en J - door de commissie als punt van zorg bestempeld. Dit jaar is het gehele proces van medicijnbewaring en -verstrekking onder de loep genomen en is een nieuwe werkwijze ingevoerd. En met succes, want de commissie heeft geen negatieve bevindingen op dit punt. Conclusie is dat de CTA de afspraken toeuicht, die ten behoeve van de cellencomplexen zijn gemaakt met medisch professionals. De voorbereiding van medicatie is hierdoor niet langer een taak van onbevoegde arrestantenverzorgers.

Bij de rechtbank in Middelburg bleek dat arrestanten hun eigen maaltijden vanuit de Penitentiaire Inrichtingen (P.I.'s) meenemen, maar ook dat dit door de P.I.'s soms wordt vergeten. Indien nodig kan dan in een lunch worden voorzien. Dit telt des te zwaarder, aangezien wederom door de commissie is geconstateerd dat er op de rechtbanken vaak sprake is van (te) lange wachttijden en er nauwelijks sprake is van het bieden van enige verstrooiing aan de arrestanten⁵.

Bij de rechtbank in Breda wordt tot slot aangegeven dat de medicijnverstrekking vanuit de P.I.'s te wensen over laat waardoor vaak onduidelijk is wanneer en welke medicijnen verstrekt moeten worden.

Bevindingen van arrestanten

Bij de inspecties van de ophoudkamers is met 1 minderjarige arrestant gesproken (in Terneuzen). Let wel: de CTA treft bij haar inspecties van bureaus zelden een arrestant aan. Een gesprek met zo'n arrestant is daarmee een uitzondering. Deze arrestant was tevreden over de gang van zaken.

Bij de cellencomplexen is in totaal met 7 arrestanten gesproken, die over de hele linie tevreden waren. Eén keer werd met een minderjarige arrestant gesproken die naar eigen

⁵ Inmiddels zijn er afspraken gemaakt met de planning van DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) om de verblijfsduur van een ingeslotene tot een minimum te beperken en wordt daadwerkelijk literatuur aangeboden op de rechtbanken.

zeggen geen huisregels uitgereikt of verteld had gekregen, waardoor het voor hem onduidelijk was wat hij kon verwachten dan wel vragen. Dit is relevant omdat in hetzelfde complex het standaard uitreiken of mondeling uitleggen van huisregels daar een issue bleek.

Aandacht voor landelijk thema

Tijdens de inspecties is aandacht geweest voor jeugdigen, oneigenlijk gebruik van de ophoudkamers (in het geval van bijvoorbeeld verwarde personen) en transportmiddelen. Hier zijn geen negatieve scores afgegeven. Desalniettemin is de commissie van mening dat deskundigheidsbevordering op het gebied van mensen met een licht verstandelijke beperking een aanvulling zou kunnen zijn voor de arrestantenverzorgers. Daarnaast heeft de commissie behoefte aan uitdieping van bejegening van jeugdigen (conform Europese jurisprudentie en regelgeving).

3.3 Tot slot

Overige bevindingen

Naast de hierboven genoemde aandachtspunten wil de commissie nog aandacht vragen voor een aantal andere zaken die zij gedurende dit jaar zijn tegengekomen. Zo is men van mening dat er op de rechtbanken te weinig voorzieningen zijn voor professionals, zoals spreekkamers. Daarnaast worden de lange aanrijtijden voor arrestanten in met name Zeeuws-Vlaanderen als punt van zorg aangedragen, die volgens de commissie gaan ontstaan als het gehele huisvestingsplan zou zijn uitgerold.

Incidenten

Met de teamchef Arrestantentaken en de voorzitter van de commissie zijn dit jaar afspraken gemaakt over het melden van incidenten die zich met arrestanten voordoen. In beginsel meldt de teamchef Arrestantentaken een incident telefonisch aan de voorzitter, waarna deze besluit de commissie direct op hoofdlijnen te informeren of dat het incident kan wachten tot vermelding in de volgende kwartaalvergadering. In 2015 is er een poging zelfdoding geweest in de ophoudkamers in Roosendaal – ophanging aan een scharnier - en nog 2 pogingen in de cellencomplexen (in hoeverre de laatste zijn aan te merken als serieus incident is de vraag, gelet op de knullige wijze waarop).

Inspectie Veiligheid en Justitie

In 2015 hebben de Inspectie Veiligheid & Justitie en de Inspectie Gezondheidszorg gezamenlijk een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de Arrestantenzorg bij de Nationale Politie. Daartoe heeft de Inspectie alle eenheden (met uitzondering van de Landelijke Eenheid) bezocht en deelrapporten opgesteld. Die deelrapporten zijn volgens de reguliere procedures van hoor en wederhoor door de Inspectie besproken met de eenheidsleidingen. Er zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de aanbevelingen worden opgepakt. In de bijlagen van dit jaarverslag is de reactie van de politiechef van Zeeland-West-Brabant op de aanbevelingen die door de inspectie zijn geformuleerd ter informatie en volledigheid toegevoegd. Daarnaast is er door de inspectie een samenvattend rapport voor de politie als geheel gemaakt. In de eerste kwartaalvergadering van 2016 zal de CTA van Zeeland-West-Brabant bepalen of er naar aanleiding van dat rapport nog bijzonderheden zijn die zij nuttig acht voor de uitvoering van haar taak.

4. Conclusies en aanbevelingen

Naar aanleiding van bovengenoemde bevindingen komt de commissie tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

Ophoudkamers

Bekendheid CTA

Uit de inspecties in 2015 blijkt dat er nog steeds locaties in de eenheid zijn waar de commissie door zowel receptiemedewerkers, als het management, niet bekend is. Op de cellencomplexen en rechtbanken is dit niet aan de orde.

Aanbeveling: de commissie adviseert te zorgen voor meer bekendheid van het bestaan van de CTA op de locaties met ophoudkamers.

Huisvesting

Uit de bevindingen van de commissie blijkt dat op 6 van de 20 geïnspecteerde locaties met ophoudkamers de scharnieren aan de binnenkant van de deur bevestigd zijn (naar binnen open gaande deuren!).

Daarnaast worden over de betonnen zitblokken met scherpe randen in het kader van suïcidepreventie twee keer door de commissie een opmerking gemaakt.

Aanbeveling: de commissie adviseert de politie om de ophoudkamers te bekijken in het kader van suïcidepreventie en afspraken te maken over een eenduidige en veilige inrichting van alle locaties. Een normenkader over inrichting van de ophoudkamers zou daarnaast de commissie helpen in haar toezichthoudende taak

Oogdouches

Ook heeft de commissie weer geconstateerd dat de hygiëne rondom de oogdouches een punt van aandacht blijft; het afdekken van de oogdouches gebeurt niet altijd, de registratie is niet altijd inzichtelijk en de plaats waar de oogdouche hangt wordt 3 keer als onhandig bestempeld.

Aanbeveling: ten aanzien van de oogdouches adviseert de commissie te zorgen voor afdekkleppen op alle oogdouches in de eenheid en het inzichtelijk maken van het onderhoudsproces voor de commissie.

Calamiteitenplan en BHV

Eveneens een terugkerend aandachtspunt van de commissie bij de locaties met ophoudkamers is de aanwezigheid van het calamiteitenplan en de bijbehorende (verslaglegging van) ontruimingsoefeningen. Op meer dan de helft van de locaties wordt geconstateerd dat een bedrijfsnoodplan niet kon worden getoond, dat ontruimingsoefeningen niet voldoende recent zijn en dat evaluatieverslagen daarvan ontbreken (dan wel dat e.e.a. ter plekke niet kon worden aangetoond). Daarnaast is bij 19 inspecties aangegeven dat er geen BHV-er 24 uur aanwezig is op de locaties met ophoudkamers. Een toelichting op en relativering van die constatering is hiervoor reeds gegeven, namelijk dat een normstellend kader hiervoor niet bekend is bij de commissie.

Aanbeveling: de commissie adviseert (evenals vorig jaar) om aan medewerkers in de politiebureaus te verduidelijken waar de calamiteitenplannen en registratie van oefeningen zijn opgeborgen. Daarnaast adviseert de commissie om te onderzoeken wat in regelgeving te vinden is over aanwezigheid van een BHV-er, zodat kan worden bepaald of dit inspectiepunt overeenkomstig de norm is.

Fouillering

De commissie merkt op dat er geen geprotocolleerde en geüniformeerde werkwijze is omtrent het fouilleren en opbergen van bezittingen van arrestanten bij insluiting in ophoudkamers. Hierdoor kan geen garantie worden gegeven dat dit altijd goed gaat.

Aanbeveling: de commissie geeft in overweging om te zorgen voor uniformiteit in de werkwijze in bureaus met ophoudkamers en toezicht dat er volgens deze wijze wordt gewerkt.

Camera-observatie

Op 4 locaties heeft de commissie camera's aangetroffen, waarbij zij onvoldoende garantie heeft gekregen dat deze altijd worden gebruikt na beslissing door een hulpofficier van justitie en dat het gebruik wordt meegedeeld aan de ingeslotene.

Aanbeveling: de commissie adviseert medewerkers duidelijk te instrueren over de bestaande regelgeving met betrekking tot camera-observatie.

Cellencomplexen en rechtbanken

Over het algemeen constateert de commissie dat zij van de cellencomplexen en rechtbanken een positieve indruk heeft gekregen. Enkele aandachtspunten zijn:

Huisregels bij cellencomplexen

Het voorhanden zijn en uitreiken van huisregels, omdat deze op een enkele cellencomplexlocatie niet altijd in alle talen aanwezig zijn, dan wel worden uitgereikt.

Aanbeveling: de commissie adviseert te blijven sturen op het uitreiken van huisregels.

Inschakelen GGZ

De commissie signaleert dat onze rondleiders zelden echt tevreden zijn over de inschakeling en opkomst van de GGZ-arts. Aangezien de verantwoordelijkheid hiervoor niet uitsluitend bij de politie ligt en het onderwerp momenteel op de politiek-bestuurlijke agenda staat, heeft de commissie geen aanbevelingen voor de politie, maar wenst zij wel op de hoogte te worden gehouden van ontwikkelingen op dit gebied.

Lange wachttijden bij rechtbanken

De lange wachttijden en het ontbreken van verstrooiing bij de rechtbanken zijn voor de commissie een punt van zorg.

Aanbeveling: de commissie adviseert nadrukkelijk in het bejegeningsmodel verschillende wijzen van verstrooiing aan te bieden aan lang verblijvende arrestanten (leesmap, muziek/radio, wijziging cel etc.), natuurlijk voor zover mogelijk in het kader van de veiligheid.

Camera-observatie

Op de locatie in Torentijd heeft de commissie net als in de ophoudkamers camera's aangetroffen, waarbij zij onvoldoende garantie heeft gekregen dat deze altijd worden gebruikt na beslissing door een hulpofficier van justitie en dat het gebruik wordt meegedeeld aan de ingeslotene.

Aanbeveling: de commissie adviseert om medewerkers ook hier duidelijk te instrueren over de bestaande regelgeving met betrekking tot camera-observatie. Daarnaast heeft de commissie de suggestie gedaan om een cameraprotocol met betrekking tot groepscellen op te stellen.

Overige bevindingen

Zoals in het vorige hoofdstuk is genoemd zijn er nog een tweetal punten van zorg die de commissie heeft geconstateerd, maar die buiten de inspectiepunten genoemd op het format vallen. De commissie vraagt hier daarom extra aandacht voor de voorzieningen voor professionals bij de rechtbanken, zoals spreekkamers. Daarnaast worden de lange aanrijtijden voor arrestanten in met name Zeeuws-Vlaanderen als punt van zorg aangedragen, die volgens de commissie gaan ontstaan als het gehele huisvestingsplan van de eenheid zou zijn uitgerold.

Verder zou de commissie graag zien dat teamchefs een reactie geven op het door de commissie opgemaakte inspectierapport van een locatie met ophoudkamers. Een redelijke termijn voor een dergelijk reactie is volgens de commissie 4 weken.

Vooruitblik 2016

In haar inspecties voor het komende jaar heeft de commissie zich voorgenomen om bij de controle op de calamiteitenplannen ook navraag te doen bij medewerkers over de wijze waarop hierover wordt gecommuniceerd. Ook zal de commissie bij arrestanten op de rechtbanken expliciet navraag gaan doen over de wachttijden en de mate van verstrooiing die zij krijgen aangeboden. Daarnaast blijft jeugd een aandachtspunt voor de commissie. De commissie zou daarom graag zien dat de regelgeving omtrent de bejegening van jeugdigen verder wordt uitgediept en aan hen wordt aangeboden.

Vanuit het landelijk centrum worden elk jaar een aantal thema's benoemd waarvan wordt gevraagd daar het komend jaar expliciet op te controleren. Voor 2016 heeft het LCTA, evenals de commissie van Zeeland-West-Brabant zelf, de verblijfsduur van arrestanten in de ophoudkamers benoemd tot thema. Daarnaast vraagt het LCTA te inspecteren hoe er binnen de eenheden wordt omgegaan met maatregelen bij wangedrag. Het LCTA vraagt zich met name af of in de praktijk onbedoeld maatregelen worden getroffen die zich zouden lenen voor nadere regulering.

De commissie is verheugd, zoals eerder is aangegeven, over het bestaan van de opgerichte werkgroep binnen de politie, die met de aanbevelingen uit het vorige jaarverslag aan de slag is gegaan. Zo is bijvoorbeeld te zien dat aan de hand van de inspectierapporten van de commissie en de mate waarin ophoudkamers op een bepaalde locatie gebruikt worden door de leiding een bewuste keuze wordt gemaakt in het al dan niet blijven gebruiken van de ophoudkamers. Veranderingen in de te inspecteren locaties worden vervolgens aan de commissie verstrekt door de secretaris. Daarnaast is merkbaar dat meer reacties van teamchefs worden gegeven op de inspectierapporten. Echter zou de commissie graag zien dat dit standaard gebeurt en binnen een redelijke termijn. Met andere woorden, de commissie ziet dat met de oprichting van de werkgroep een aantal positieve veranderingen gaande zijn, maar de uitrol en effecten hiervan zullen pas volledig hun weg kunnen gaan vinden in het komende jaar.

Bijlagen

Bijlage 1: Statistisch overzicht 2015

Bijlage 2: Reactie politiechef op deelrapport Arrestantenzorg Inspectie van V en J

Bijlage 1: Statistisch overzicht 2015

1. Ontvangst, rondleiding en bezetting	Ophoudkamers		Cellencomplexen		Rechtbanken	
	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)
a. Wijze van ontvangst	85	15	100	-	100	-
b. Wijze van rondleiden	100	-	100	-	100	-

2. Huisvesting/vervoersmiddelen	Ophoudkamers		Cellencomplexen		Rechtbanken	
	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)
c. Cellen/ophoudkamers Werking intercom	95	5	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Temperatuur	90	10	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Ventilatie	95	5	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Verlichting	100	-	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Schoon (deuren/muren/vloer)	100	-	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Scherpe voorwerpen/hoeken	89	11	100	-	100	-
c. Cellen/ophoudkamers Suicidepreventie	85	15	100	-	100	-
d. Gangen Schoon	90	10	100	-	100	-
d. Gangen Geen rondslingerende zaken	83	17	100	-	100	-
d. Gangen Vluchtroute duidelijk aangegeven	95	5	100	-	100	-
d. Gangen Nooddeuren vrij	100	-	100	-	100	-
e. Douches/Toilet Schoon	95	5	100	-	100	-
e. Douches/Toilet Douche wkls doorspoelen (legionella)			100	-	100	-
e. Douches/Toilet Oogdouches idem (registratie)	47	53	80	20	50	50
e. Douches/Toilet Suicidepreventie (spiegel/lichtpunt)	95	5	100	-	100	-
f. Transportmiddelen Schoon	100	-	niet gectrl	niet gectrl	100	-
f. Transportmiddelen Geen scherpe randen etc.	100	-	niet gectrl	niet gectrl	100	-

		Ophoudkamers		Cellencomplexen		Rechtbanken	
		OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)
3. Veiligheid							
a. Bedrijfsnoodplan/calamiteitenplan	Aanwezig en actueel	45	55	100	-	100	-
a. Bedrijfsnoodplan/calamiteitenplan	Ontruimingsoefening voldoende recent	39	61	100	-	100	-
a. Bedrijfsnoodplan/calamiteitenplan	Evaluatieverslag aanwezig	15	85	100	-	100	-
b. Ontsluiting cellen/ophoudkamers	Men kent de werking en mogelijkheden	100	-	100	-	100	-
c. Wapens (vuurwapens/pepperspray)	Afleggen is standaardprocedure			100	-	50	50
d. Blusmiddelen	Beschikbaar:	95	5	100	-	100	-
d. Blusmiddelen	Opgenomen in onderhoudscontract:	100	-	100	-	100	-
e. Bedrijfs hulpverlening	Altijd een BHV'er aanwezig	5	95	100	-	100	-

		Ophoudkamers		Cellencomplexen		Rechtbanken	
		OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)	OK (%)	NIET Ok (%)
4. Verzorging/bejegening							
a. Informatie ten behoeve van ingeslotene	Huisregels in voldoende talen beschikb.			83	17	100	-
a. Informatie ten behoeve van ingeslotene	Huisregels uitgereikt (of o.a.w.)			83	17	100	-
b. Informatie over ingeslotene	Login-gegevens BVH correct	100	-	100	-	100	-
b. Informatie over ingeslotene	Registratie nachtcontroles / zichtbaar			100	-		
c. Fouilleren	Registratie ingenomen zaken	79	21	100	-	100	-
c. Fouilleren	Opbergen afsluitb. zakken (indien v wrde)	78	22	100	-	100	-
c. Fouilleren	Tekenen door ingeslotene	79	21	100	-	100	-
d. Voeding	Aangeboden/verstrekt	100	-	100	-	50	50
d. Voeding	Opslag/houdbaarheidsdatum			100	-	100	-
d. Voeding	Aanbod (halal/vegetarisch etc)			100	-		
e. Luchten/ontspanning	2 x daags luchten aangeboden			100	-		
e. Luchten/ontspanning	Beschikbaarheid lectuur			83	17	50	50
e. Luchten/ontspanning	Rookgelegenheid			100	-		
f. Toepassen bijz. observatie/camera-observ.	Besluitvorming door HOvJ	60	40	100	-	100	-
f. Toepassen bijz. observatie/camera-observ.	Aanzeggen gebruik observatiecamera	60	40	100	-		
g. Hygiëne	Keuken schoon			100	-	100	-
g. Hygiëne	Schone dekens/lakens aanwezig			100	-		
g. Hygiëne	Opslag vuile was gescheiden v schone			100	-		
g. Hygiëne	Producten persoonl. hygiëne op voorraad			100	-		
h. Medische verzorging	Inschakelen arts (ggd/ggz) chck log-in BVH	100	-	100	-	100	-
h. Medische verzorging	Bewaren en verstrekken medicijnen	100	-	100	-	50	50
h. Medische verzorging	Uitvoering controles op advies arts			100	-	100	-
h. Medische verzorging	Verbanddozen	89	11	100	-	100	-
i. Specifieke aandacht voor doelgroepen		100	-	100	-	100	-

Bijlage 2: Reactie politiechef op deelrapport Arrestantenzorg Inspectie van VenJ

Organisatieonderdeel Zeeland-West-Brabant
Eenheidsstaf

Behandeld door S. van Bavel
Postadres Postbus 8050
5004 GB Tilburg
Bezoekadres Ringbaan West 232
5038 KE Tilburg
Telefoon 0900-8844
E-mail Sanne.van.Bavel@politie.nl

Retouradres (zichtbaar in venster van envelop)

Ons kenmerk
Uw kenmerk
In afschrift aan
Datum 03-09-2015
Bijlage(n) 0
Pagina 1

Inspectie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. De heer J.G. Bos
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Onderwerp Reactie op deelverslag Arrestantenzorg Zeeland-West-Brabant

Geachte heer Bos,

Ik heb het definitieve deelverslag Arrestantenzorg Zeeland-West-Brabant (met enige vertraging) ontvangen. Op uw verzoek bied ik u bij deze een overzicht aan waarin per aanbeveling een korte toelichting wordt gegeven over hoe en wanneer deze worden opgepakt.

In vertrouwen u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

J.A.J.T. Vissers EMPM
Politiechef

Eindoordeel: aanbevelingen

- Zorg voor veilig vervoer van zowel ingesloten en als politie.

Een nieuwe ambtsinstructie omtrent de veiligheidsfouilleren is op handen waarbij opsporingsambtenaren de mogelijkheid krijgen om ook bij twijfel arrestanten voorafgaand aan het transport te kunnen fouilleren.

- Bezie hoe lange wachttijden en extra vervoersbewegingen van ingesloten en voorkomen kunnen worden.
- Bezie hoe de verblijfsduur van arrestanten in de ophoudruimtes bij de rechtbank kan worden verkort.

De verblijfsduur van arrestanten in de ophoudkamers binnen de rechtbank is inmiddels significant verkort door een aanpassing in de bedrijfsvoering van DV&O. Daarnaast vindt er periodiek afstemming plaats met vertegenwoordiging van de rechtbank om de planning van zittingen te bespreken. Dit laatste om de inzet van het team arrestantentaken zo efficiënt als mogelijk te laten verlopen.

De meest recente bijdrage aan het welzijn van arrestanten tijdens hun verblijf op de rechtbank/cellencomplex, betreft een bibliotheek. Er zijn afspraken gemaakt met stichting de Volharding om op elke locatie een bibliotheek in te richten. Arrestanten kunnen zelf een keuze maken uit de boeken. Het boek mogen ze bij een invrijheidstelling meenemen. De boeken kennen een inhoud die een appel doet op intrinsieke veranderingen.

- Zorg er voor dat alle werkzaamheden en bijzonderheden ten aanzien van arrestanten door opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers goed digitaal vastgelegd worden.

Door medewerkers van arrestantentaken worden de bijzonderheden per "shift" vastgelegd in een logboek, wat in een andere omgeving was georganiseerd dan BVH. De sturing op het vastleggen van gegevens binnen de arrestantenmodule van BVH is inmiddels geïntensiveerd en het belang wordt actief besproken met de medewerkers. Er wordt nadrukkelijker gestuurd op de vastlegging van handelingen in BVH.

- Harmoniseer de werkwijzen in de verschillende cellencomplexen binnen de eenheid.

Momenteel worden de werkprocessen Arrestantentaken herschreven dan wel beschreven. De verantwoordelijkheden voor aanhoudende verbalisanten zal daarin worden opgenomen. De harmonisatie van werkwijzen op de verschillende cellencomplexen krijgt daarmee vorm doordat het speelveld waar de medewerkers de verantwoordelijkheid krijgen duidelijk wordt en er ruimte is voor professionele toepassing van protocollen en richtlijnen.

- Zorg voor een zorgvuldige overdracht van (medische) informatie van een cellencomplex naar een HvB of PI.

Momenteel vindt de ontwikkeling plaats van het Real time planningssysteem (DRIFE) van DV&O waarbij het in het najaar van 2015 landelijk mogelijk wordt deze informatie digitaal te delen. Tot dit gerealiseerd is zal er focus zijn op het zo volledig mogelijk invullen van het formulier "aanmelden en overdracht gesignaleerden". Daarbij dient te worden opgemerkt dat is gebleken dat het formulier, vanwege technische redenen, zo nu en dan niet aankomt bij DV&O. Dit is inmiddels onder de aandacht gebracht bij de afdeling ICT.

- Investeer in de opleiding en bijscholing van het personeel belast met arrestantenzorg.

De inventarisatie van de opleidingsmogelijkheden rond is in gang gezet. Voor 31-12-15 wordt aan elke medewerker een training omgang met minderjarigen en een training basiskennis medicatie aangeboden.

- Informeer arrestanten proactief bij binnenkomst over de regels, rechten en procedures, waaronder het recht om het thuisfront te informeren.

Aan arrestanten worden actief huisregels aangeboden (met daarin o.a. het recht om te bellen). Op de cellencomplexen zijn de huisregels in meerdere talen beschikbaar en worden deze actief aangeboden. De eenduidige toepassing op elke locatie heeft uiteraard de aandacht en zal ook worden meegenomen in het herschrijven van de werkprocessen Arrestantentaken.

- In het deelrapport worden door de IGZ een aantal aandachts- en verbeterpunten gesignaleerd ten aanzien van de kwaliteit van de medische zorg binnen de arrestantenzorg in de eenheid Zeeland-West-Brabant.

In de eenheid is een verbetervoorstel gemaakt. Er heeft inmiddels een aanpassing plaatsgevonden in het beheer, opslag en verstrekking van medicatie. De risicodragende factoren kennen inmiddels een andere invulling die voldoet aan de uitgangspunten zoals gesteld door de IGZ. Daarnaast wordt momenteel actieve instructie gegeven aan de medewerkers arrestantentaken en zijn er afspraken met apotheek en GGD om het proces medicatie te verfijnen. De aanpassingen zullen verder verfijnd worden in afstemming met de GGD/GGZ en de apotheek. De landelijke aanbesteding t.a.v. de nieuwe dienstverlener staat momenteel stil. Er wordt gekeken naar mogelijkheden m.b.t. contractverlenging, aangezien de nieuwe aanbesteding nog maanden op zich zal laten wachten. Het verdient aanbeveling om in de te maken contracten ook afspraken op dit vlak mee te nemen.